

Патентна інформація і документація

Спрощено модель інноваційного процесу можна подати як кілька послідовних етапів: наука — техніка — виробництво.

Наука. На цьому етапі розробляють теоретичні основи певної проблеми. Охоплює стадії *фундаментальних і прикладних досліджень.*

1. Фундаментальні дослідження. Спрямовані на вивчення теоретичних засад процесів чи явищ. Поштовхом до їх проведення є виникнення гіпотези, яка потребує підтвердження. Результатом фундаментальних досліджень можуть бути відкриття.

Відкриття — науковий результат, що вносить радикальні зміни в існуючі знання, розкриває досі не відомі закономірності, властивості та явища матеріального світу, істотно впливає на НТП і розвиток цивілізації, служує джерелом винаходів.

Світовий досвід показує, що фундаментальні дослідження дають позитивний результат лише у 10% випадків; практичне застосування із цієї кількості матиме ще менше.

Г. Форд вказував: «Самі по собі ідеї цінні, але кожна ідея врешті-решт тільки ідея. Завдання полягає в тому, щоб реалізувати її практично».

Якщо дослідження мають
цілеспрямований, пошуковий характер, у
процесі яких використовуються ідеї щодо
матеріалізації існуючих теоретичних знань,
то позитивних результатів буде більше. Ці
дослідження завершуються обґрунтуванням
та експериментальною перевіркою нових
методів задоволення суспільних потреб, їх
результатом є винаходи.

Винахід — результат науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), що відображає принципово новий механізм, який може стати основою появи значної частини інновацій та інноваційних процесів і суттєво вплинути на розвиток НТП.

Фундаментальні відкриття і винаходи характеризуються, як правило, великим проміжком часу від формулювання гіпотези до практичного застосування винаходу (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Інтервал між винаходом і його впровадженням (роки)

Відкриття	Рік появи відкриття	Рік практичної реалізації	Інтервал (роки)
Фотоапарат	1727	1839	112
Телефон	1820	1876	56
Магнітний запис звуку	1889	1931	42
Радіо	1867	1902	35

Телебачення	1907	1945	38
Синтетичний каучук	1910	1938	30
Радар «	1925	1938	13
Синтетичні волокна	1930	1939	9
Атомна бомба	1939	1945	6
Напівпровідники	1941	1951	10
Комп'ютер з пам'яттю	1945	1949	4
Транзистор	1948	1953	5
Інтегральна схема	1958	1961	3
Мікропроцесор	1968	1970	2
Персональний комп'ютер	1972	1974	2

Наведені дані засвідчують тенденцію до значного скорочення часу між відкриттям і його практичним застосуванням у ХХ ст. Це зумовлено усвідомленням вигоди, яку можна мати від швидкої реалізації інновації, і можливостями, які відкриває технічний та організаційний рівень сучасних спеціалізованих науково-технічних закладів та дослідницьких лабораторій великих корпорацій.

Фундаментальні наукові дослідження здійснюються у спеціалізованих наукових закладах і фінансуються державою та корпораціями. Щодо України, то вона за останнє десятиліття майже втратила накопичений науковий потенціал, фінансування фундаментальних досліджень недостатнє, і тому вони не дають відчутних результатів.

Етап комерціалізації нововведення є завершальним в інноваційному процесі. Однак новий продукт не завжди залишається власністю підприємства, яке його створило. Право на виготовлення нового продукту можуть отримати й інші підприємства, придбавши відповідну ліцензію (лат. licentia — право). Відбувається дифузія нововведення — процес його поширення для використання у нових місцях, сферах чи умовах.

Інвестування у придбання нововведень є найменш ризикованими, тому багато фірм включаються в інноваційний процес саме на цій стадії. Найтипівішими щодо дифузій є технологічні нововведення, оскільки їм притаманна найбільша інваріантність.

Інваріантність (лат. *invariants* — незмінний) нововведення — здатність нововведення зберігати незмінними якісні та кількісні характеристики, попри перетворення та зміни у зовнішньому середовищі, що дає змогу використовувати продукт тривалий час і в різних сферах.

Прикладом інваріантності базового нововведення є штучне волокно нейлон, винайдене працівниками фірми Dupon. Спершу його використовували лише для виготовлення парашутів, потім — у трикотажній (панчохи) та легкій промисловості (нейлонові сорочки, плащі, куртки із наповнювачем тощо); відтак воно знайшло застосування в галузі автомобільної промисловості як корд для автомобільних шин.

Широка інваріантність характерна для результатів наукових досліджень у межах космічних програм. Особливо значною була віддача від космічних розробок у США. Зокрема, програма «Аполлон» дала змогу Сполученим Штатам посісти перше місце у світі з виробництва комп'ютерів. *Методи автоматичної перевірки, розроблені для ракетиносія «Сатурн», застосовують для оцінювання рівня забруднення атмосфери автомобільними викидами і сортування поштових відправлень.*

Багато фірм, використовуючи прототип як базове нововведення, суттєво удосконалюють його, економлячи значні кошти на пошукових та прикладних дослідженнях. Таку стратегію обрали свого часу японські фірми. Масово закупаючи ліцензії, вони зуміли вирватися вперед у багатьох високотехнологічних галузях. Зокрема, придбавши у Радянського Союзу ліцензію на конверторний спосіб виплавки сталі, Японія нині використовує його на більшості підприємств, економлячи на енергоспоживанні.

Фонд патентної документації громадського користування (ФГК)

ФГК призначений для забезпечення доступу широкого кола громадськості до патентної інформації, необхідної для вивчення та аналізу в процесі створення, правової охорони та використання об'єктів промислової власності.

Розпочав функціонування у жовтні 1999 року. З квітня 2001 року Фонд патентної документації громадського користування увійшов до складу Філії "Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг" ДП "Український інститут промислової власності" (адреса: бульвар Лесі Українки, 26, м.Київ, 01133).

Комплектування ФГК здійснюється з урахуванням державної політики, зорієнтованої на інноваційний шлях розвитку України. Фонд містить патентну документацію 65 країн світу та 4-х міжнародних і регіональних організацій.

Вона представлена на паперовому та електронному носіях. Значну частину фонду складають офіційні патентні бюлетені патентних відомств переважно на паперовому носієві.

Описи до патентів на винаходи промислово розвинених країн представлені на CD-ROM та DVD-ROM з ретроспективою 10-20 років і більше. Загальний обсяг фонду на оптичних носіях станом на 1 листопада 2007 року становить понад 12690 примірників. ФГК комплектується також стандартами, методичними, довідково-інформаційними та періодичними виданнями. Інформація щодо нових надходжень до ФГК подається щоквартально. ФГК надає патентно-інформаційні послуги для громадськості.

Перелік офіційних бюлетенів промислової
власності, наявних у ФГК

Перелік патентної документації на CD-ROM та
DVD, наявної у ФГК

Надходження до ФГК у III кварталі 2007 року

Надходження до ФГК у II кварталі 2007 року

Надходження до ФГК у I кварталі 2007 року

Тимчасові тарифи на патентно-інформаційні та
інші послуги Філії “Український центр інноватики
та патентно-інформаційних послуг” ДП

“Український інститут промислової власності”

**Користувачі мають можливість замовити в
УкрЦІПІП паперові копії зарубіжної патентної
документації, включеної до ПІБ і відсутньої у
ФГК.**

Об'єктивна оцінка творчого потенціалу медичної галузі - складова частина проблеми її піднесення і розвитку на основі застосування передових технологій. Тому введення з 1.01.98 р. у дію нового державного стандарту України - ДСТУ 3575-97 "Патентні дослідження. Основні положення і порядок проведення" свідчить про зацікавленість держави у створенні досконалої конкурентоспроможної продукції [1].

Згідно з ДСТУ 3575-97 проведення патентних досліджень є обов'язковими для суб'єктів господарської діяльності, що діють в Україні, які цілком або частково фінансуються з державного бюджету, що повною мірою стосується закладів медичної галузі.

При виконанні патентних досліджень (ПД)
здійснюють такі види робіт:
на етапі планування НДР:

- визначення патентоспроможності ОГД - НДР
(технічного рівня, новизни);
- визначення ситуації стосовно використання
прав на об'єкти промислової власності
(динаміка патентування, взаємне
патентування, документи-аналоги,
ліцензійна діяльність фірм).

на етапі виконання і завершення НДР:

- визначення технічного рівня, новизни отриманих результатів ОГД (винаходу/винаходів);
- визначення ситуації стосовно використання прав на об'єкти промислової власності (динаміка патентування, взаємне патентування, документи-аналоги, ліцензійна діяльність фірм);
- виявлення порушень прав власників чинних охоронних документів на об'єкти промислової власності.

Порядок здійснення ПД такий:

1. розробка завдання;

2. розробка регламенту пошуку;

3. пошук, обробка інформації і оформлення довідки про пошук;

4. систематизація та аналіз інформації; оформлення звіту про ПД.

